

status est, ne parricidio assequi cuperet, quod & se volente esset obventurum ei, & jam haberet, cum sit particeps potestatis. Facilitatis, & liberalitatis tantæ fuit, ut cum nulli quicquam negaret, & ab amicis reprehenderetur, responderit, nullum tristem debere discedere ab Imperatore. Præterea quum quadam die recordatus in cœna fuisset nulli se illo die quicquam præstitisse, (12) venerando, cœlestique dicto ait: O amici hanc diem perdidimus. Hic Romæ amphitheatrum ædificavit, & quinque millia ferarum in dedicatione ejus occidit. (13) Hujus tempore repentinum incendium Romæ sine nocturna requie per triduum fuit, plurimæque ædes publice concremate sunt. Abrupto tunc etiam vertice Vesevi montis Campaniæ magna profusa incendia ferunt, torrentibusque flammarum vicina regionis, cum uribus, hominibusque deleta esse. Lues quoque Romæ, quanta vix unquam ante, fuit: quibus tamen malis, nullo vexato, pecuniâ propriâ subvenit cunctis remedium generibus: nunc agrotantes per semetipsum refectos, nunc consolans suorum moribus afflictos. Post hæc, inuitato favore dilectus, morbo perit, in ea, qua pater villa, post biennium, & menses octo, diesque viginti, quam (14) post patrem imperaverat: ætatis anno altero & quadragesimo. (15) Hujus mors credi vix potest, quantum luctum Urbi, provinciisque intulerit, adeo ut omnes tanquam in propriâ doluerint orbitate. Senatus, obitu ipsius circa vesperam nunciato, nocte irrumpit in curiam, & tantas ei mortuo laudes, gratiasque concessit, (*) quantas nec vivo unquam egerat, & præsentî inter divos translatus est. (16)

FL. DOMITIANUS.

Anno ab Urbe condita DCCCXXX. Domitianus Vespasiani, & Domicillæ libertæ filius, germanus Titii junior, undecimus ab Augusto suscepti imperium. Iste Neroni, aut Caligulæ, aut Tiberio similior fuit, quam patri aut fratri suo. Primis tamen annis moderatus in imperio fuit: mox ad ingentia vitia profusus, (17) libidinis, iracundiæ, crudelitatis, avaritiæ, tantum in feodii concitavit, ut merita fratris, & patris aboleret. Interfecit nobilissimos è Senatu, dominum se, & deum primus appellari, scribi, colique iussit. Segnisque ridiculæ, remotis omnibus, muscarum agmina persequatur furens libidine, cuius fœdum exercitium Græcorum lingua κληρονομία vocabatur. Hinc percunctanti cuidam, quisquam ne in palatio esset, responsum, Ne musca quidem. Nullam sibi nisi auream, aut argenteam statuam in Capitolio passus est poni. Confobrinos suos interfecit. Superbia quoque in eo execrabilis fuit. Iste apud Romanos eunuchizari viros iussit, ut in palatio haberet, uxoremque suam Augustam nuncupari. Expeditiones quatuor habuit: unam adversus Sarmatas, alteram adversus Chattos, duas adversus Dacos. Nam quanta fuerint Diurpani Dacorum regis cum Fusco duce prælia, quan-

Tom. I.

- (12) A. post præstitisse, dixerit amici. Hodie &c. Eut. Amici hodie diem perdidit. H. amici. H. die dii perdidit.
 (13) A. post occidit. Per hæc &c.
 (14) A. post viginti quæm Imperator erat factus.
 (15) A. post quadragesimo. Tantis luctus eo mortuo publicus fuit, ut omnes &c.
 (*) A. concessit, & post egerat, nec inter divos præsentî relatus est.
 (16) A. post relatus est. Domitianus mox accepit imperium frater ipsius junior, Neroni &c.
 (17) A. progressus.
 (18) A. Cattibusque duplicem triumphum egit.
 (19) A. post usurpavit. Multas tamen calamitates isdem

Ataque Romanorum clades, ubi Oppius Sabinus consularis, & Cornelius Fusco præfectus prætorii cum magnis exercitibus occisi sunt, longo textu evolventem, nisi Cornelius Tacitus, qui hanc historiam diligentissimè contexit, de reticendo interfectorum numero, & Sallustium Crispum, & alios auctores, quam plurimos sanxisse, & seipsum idem potissimum elegisse dixisset. Domitianus autem pravissimâ elatus jactantiâ, de Dacis, Chattisque, (18) sub nomine superatorum hostium, de extinctis suis legionibus triumphavit. De Sarmatis folam lauream usurpavit, (19) ubi legio ejus cum duce interfecta est. (20) Verum, cum ob scelera universis exosus esset, Antonius accensus maximè injuriâ verborum Domitiani, qua se scortum vocari dolebat, cum curans Germaniam superiorem esset, imperium corripuit, & Domitianus eum per Norbanum Appium acie stravit. Romæ quoque multa (21) ædificia vel cepta, vel à fundamentis construxit. In his Pantheon, Capitolium, forum transeptorium, odeum, (22) porticus, Ilium, ac Serapium, & stadium, (23) horrea piperata, Vespasiani templum, Minervam Calcedoniam, Ludum maritimum, Micam auream, Mætam sudantem, Bibliothecas incendio consumptas, petitis undique, præsertim Alexandriâ, exemplis reparavit. Sagittarum tam doctus fuit, ut inter patentes digitos extente manus viri procul positi spicula transvolarent. Iste persecutionem in Christianos agi secundus à Nerone imperavit, quam multi martyrio coronati sunt, ut Orosius scribit. Inter quos & Flavia Domicilla, Flavii Clementis Cos. ex sorore neptis, in insulam Pontiam ob fidei testimonium exiliatur. Quo tempore etiam Beatissimus Joannes Apostolus in Pathnum insulam relegatus fuit. Inter Judæos quoque acerbitate tormentorum, & cruentissimæ questionis exquiri genus David, atque interfici præceptum est, quasi adhuc futurus esset ex semine David, dum Prophetis sanctis & invidetur, & creditur, qui regnum possit adipisci. Igitur Domitianus metu crudelitatis, & conscientie suæ percussus est: conjurare plerique, impusoribus Parthenio procurante cubiculum, Stephanoque, & tum ob fraudem interceptæ pecunie supplicium suspectante Clodiano, ascitâ etiam in consilio tyranni uxore Domitia, ob amorem Paridis histrionis à principe cruciatus formidante. Domitianum multis vulneribus confodiunt, post annum vitæ (24) quintum & quadragesimum, imperii quintumdecimum. At Senatus gladiatoris more funus ejus ignominiosè, & cum dedecore per vespillones efferrî iussit, radendumque nomen decrevit, & ignobiliter est sepultus. Hujus tempore sæculares ludi celebrati sunt. Hactenus Romæ, seu per Italiam orti imperium regere. Hinc advenæ. Unde compertum est urbem Romam externorum virtute crevisse. Quid enim Nervæ prudentius, aut moderatius? quid Trajano divinius? quid præstantius Adriano?

H 2

- bellis passus est; nam in Sarmatia legio &c.
 (20) A. post interfecta est, & à Dacis Oppius Sabinus Consularis, & Cornelius Fusco Præf. prætorii cum magnis exercitibus occisi sunt. Roma &c.
 (21) A. multa opera fecit in his &c.
 (22) A. dierum porticus &c.
 (23) A. stadium. Verum, cum ob scelera universis exosus esse cepisset interfectus est suorum conjuratione in palatio, anno ætatis trigésimo quinto, Imper. XXV. Finis ejus ingenti dedecore per vespillones exportatum, & ignobiliter est sepultum.
 (24) Eutrop. anno ætatis 45. H. anno ætatis XXXV.